

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею.

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділі і руских свят о 5¹/₂ год. пополудни.

Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. п. Домбровского (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсманна.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациі неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Змосковщенє „Галицько-Рускої Матиці“.

(Конець).

Намаганє виділу Галицько-Рус. Матиці і редакторів єї виданє до змосковщеня языка сих видань відтрутило чимало старших письменників, а молодих сил не приєднало, а переселенє в другій половині 60-их років многих Галичан до Росії ще більше здєсяткувало ряди москвофільскі в Матиці. Виділ Матиці відчував отже вельми свою неміч, так що видаванє „Научного Сборника“ стрічало великі трудности не лише материяльні але й моральні. Виділ Матиці задля того вже в 1868 р. хотів застановити се виданє з недостачі передплатників і літературно-наукових материялів, а хоч виділ вже й розписував конкурси на популярні виданя (н. пр. на популярну історію Руси) ніхто не обізвав ся і не давав помочи. Се привело виділ відступити хоч вчасти від свого упору в напрямі москвощеня рускої мови в своїх виданях, застановити виданє „Научного Сборника“ а на єго місце вєсти „Літературный Сборник“ під редакцією Б. А. Дідицького, в котрім печатано окрім научних статей також дещо з белетристики, а кождому авторови лишено свободу писати языком, яким схоче, на що Матиця, як висловив ся Гусалевич, «благо-розумно соглашала ся». Одначе й такі половичні уступки не причинили ся до оживленя Матиці. Прихильники обєднительно-обрусительного напрямю не навчили ся по правно писати москвощиною, хоч Дідицький видав для них брошурку «Въ одинъ часъ научить ся Малорусину по великоруски» а крім того Словар російско-німецький (після Шміда, виданє такого словаря вважала конечним уже й історико-філологічна комісія Матиці, щоби тим способом улекшити письменникам москвощенє рускої мови). Белетристичні твори печатані в «Літерат. Сборнику» були писані подібною языковою мішаниною, як і „Науч. Сборник“, а до того не подавали нічого цікавого і талановитого, так що їх ніхто не міг дочитати до кінця, як опісля творів Бронима Анонима, або повістей Залозецького в роді „Половецкої Молениці“. Більшу знов частину «Літерат. Сборника», заповняв А. Петрушевич «Сводною Лѣтописю» (4 томи), що складала ся з виписок на берегах з церковних книжок і інших архивальних записок або й виписок з сучасних брошур і часописий і вельми мало цікавого навіть для заводових істориків. Справедливо оцінив сю Сводну Лѣтопись проф. Антонович в «Київській Старині», виказавши, що можна було і з сего материялу вибрати найбільше одну третину. Крім того печатала ся в тім Сборнику бібліографія Ів. Ем. Левицького, „Слово о Полку Ігоря“ Петрушевича, отже нічого дивного, що руска суспільність на єї виданя навіть не звертала уваги, а они лежали або на полицях Ставропигійської книгарні або в магазинах Матиці «мишам на сніданє», як казав Шевченко. Найкрасше сам А. Костеньский ілюструє стан матичних видань, виказуючи за

1885 р. 10 передплатників «Літературного Сборника». Мертвий язык (властиво языкова мішанина), безідейні твори печатані в матичних виданях, були отже конечною причиною неминучого занепаду і мертвоти Матиці. Справедливо вказує А. Костеньский і на автократизм виділових Матиці, котрі цілими роками без контролі загальних зборів орудували майном і справами товариства, яко на одну з головних причин занепаду Матиці.

Але зовсім не можемо згодити ся з А. Костеньским що-до того, начеб то постановою §. 3 і 4-го устава Матичного, на основі котрого митрополит мав (§. 2) яко покровитель вглядати в діловодство виділу товариства, спиняло розвиток і поступ Матиці. На се не може А. Костеньский навести ані одного певного факту, щоби котрий небудь митрополит вміщував ся в справі Матиці і спиняв єї роботу. В останнім статуті Матиці змінєнім в 1901 р. викинено вже сей параграф про покровительство митрополита, але се на наш погляд зовсім не причинить ся до оживленя і відродіння Матиці! Так само безосновне є наріканє А. Костеньского на «австрійський лєоялізм і польський аристократизм «вмѣстѣ съ охраннымъ клерикализмомъ», котрі нібито «не остались безъ влѣяннѣя и на дѣла Матицы, тормозя идейное (значить чисто московске) развитие ся изданій». Сим обставинам приписує А. Костеньский, що в Матиці «очень неясно была опредѣлена культурно національна (треба розуміти обрусительна) идея», і задля того у виданях Матиці явила ся «языковая смѣсь», значить, колиб не було у виділі крилошан та урядників, а крім того не було вміщуваня і догляду митрополичого протекторату (що тепер осягнено вичеркненєм §. 2 статута), тоді проявив би ся «настоящій літературный общерусскій языкъ» і Матиця стала би живим товариством. Одначе хоч усунєно покровительство митрополита, хочби поусувано всяких крилошан і урядників з виділу а повибирано самих Марковів і Мончаловских, то все те не оживить Матиці. Передовсім всі Мончаловскі et comr. остануть языковими недоріками і як не навчили ся правильно писати а не то вже говорити по московски, так і не навчать ся і все будуть калічити а їх писаня все будуть справдєшному Москалеви видовати ся недогадною тарабарщиною, а всі змаганя таких Бронимів Анонимів (Хиляків), Залозецких et comr. не одушевлять і не приманять нікого. Справдєшний талант зможе проявити ся лише в рідній мові, а всі змаганя до змосковщеня будуть і надалше удержувати Матицю в стані обумертя і остануть вопіючою кривдою нанесеною рускому народови, котрий потребує і бажає світла науки але в живій єму зрозумілій мові, а всі ті писаня нібито якимсь літературним языком остануть літературним смітником, з котрого від часу до часу доведе ся пильному збирачеви вигребати і спожиткувати деяке зерно, яке

там наколи попаде ся. Як на здоровім організмі ростиннім або звїриннім виростають якісь звироднені твори, так само і всі почини і змаганя наших москвофільів остануть все таким звироднєним плодом, який шкодить здоровому організмови і спиняє правильний і успішний єго розвиток. Галицько-руска Матиця розминула ся із своєю ціллю і ддятого не могла і не може сповнити сих вєнеслих і важних задач, задля яких покликали її до життя ревні народолюбці-основателі, а остане мертвою, бо наслідники сих народолюбців-основателїв є гробокопателями а не народолюбцями.

Голоси про приїзд д-ра Кербера до Галичини.

(Конець).

Повеже теперішня ситуація на Буковині — пише «Газета народова» — а іменно се нагальне зможенє руского радикального і сїоністичного руху є прямо небезпечною річю для Галичини (!), трму звертаємо на се увагу міродатних сфер і питаємо, чи для наших політиків подорож д-ра Кербера не була би найбільшою нагодою, щоби виконати вплив на зміну буковинської ситуації?

«Коли др. Кербер хоче дійсно ґрунтовно пізнати потреби нашого краю, суспільности, коли теперішній шеф кабінету наміряє усунути бодай важніші перешкоди в більшим культурним розвитком нашим, то нехай межі иншим зважить і се, що підзираючи на Буковині радикалізм (!?) серед Русинів і сїоністів, віддає медвежу прислугу польській суспільности в Галичині (!). А може др. Кербер припускав, що Галичина як до недавна, так і далше з замкнєними очима буде дивити ся на все, що дїє ся на єї східних «кресах»? (!) Може др. Кербер мав ся надїєю, що ріжними обіцянками, які привезе нам з Відня і висипле як з рога обильности, успокоївши Поляків в Галичині, буде дєльше виявляти їм свою нежичливість через підпиранє на Буковині тих течій, які в своїх наслідках дїткнули би тяжко також нашу суспільність у східній Галичині. Против сего належить виступити рішучо і енерґічно і в польских кругах на Буковині сподїють ся, що галицькі політики уїмуть ся за кривду і недолю (!!) буковинських Поляків тимбільше, що се лежить у власнім інтересі польских мешканців східної Галичини. Чиж маємо спокійно дожидати сеї хвилі, коли Русини за прикладом буковинських земляків прикличуть собі до помочи жидів, перенятих сїоністичним духом? А ся хвиля надїйде певно (!), коли позволимо їй зблизити ся, коли з цілою певностию не запобіжимо грозячій нам небезпечности через підтєненє коріня там, звідки оно надїйшло би, се є на Буковині».

Передовсім треба вще раз ствердити, що до буковинського «вільнодумного союзу», який поставив собі на меті суспільно-політичний і економічні реформи краю, належать не тільки самі Русини і жиди-сїоністи, але також і Румуни народолюбці. Отже викликаючи мари якогось «небезпечного сїонізму» і «русского радикалізму», який немов то заподїяв «кривду і недолю» Полякам, є тільки простою видумкою для достарченя претексту польській експанзивній політиці. Заздро стало галицьким Полякам, що десь на

світлі сміє бути якась закутина, де Русинам може ліпше поводити ся, чим під їх «ласкавою і великодушною опікою». Та дарма, Буковина не дасть накинута собі впливів хотій би і «впливових» галицьких потентатів.

Про подорож д-ра Кербера заговорила також вся вімецька, як і чеська праса. Перша не признає її жадного політичного значіння, тільки інформаційне, або коли признає вго, то виступає неприхильно, маючи на увазі основане польських та чеських паралельок в учительських семінаріях на Шлезку. Чеська праса праса натомість силує ся на компліменти і желаня для Поляків, а збувають руску квестію загальниками, надіючи ся тим способом притягнути їх на свою сторону в їхній борбі з Німцями. І так пише прагска Politik між иншим: «Одна річ є гідна пожаданя, іменно, щоби Поляки при стрічи з Кербером не забули, що підчас послідної парламентарної сесії виступали на користь звісних чеських жадань; що їх акція стала ударемнена тільки через відрочене парламенту. Тепер мають Поляки нагоду доказати, що фактично поважно думали про сю акцію. Було би консеквентною річю, колиб тепер сю квестію положити на пляні подорожжі міністра-президента до Галичини. Також пожаданою річю було би, аби президент пересвідчив ся про сумне положенє Русинів. Подбати за се мусять провідники Русинів хотій і Поляки показали би шляхотними (!), колиб також і в тій квестії заняли становиско на користь Русинів».

Немов у відповідь на ті ідилічні тони чеського органу, заміщує статю Konservativе Kongressprobenz як каже, в кругів консервативних руских послів. Між иншим сказано там: Мимо, що є ноторичним фактом, що центральне правительство не робить жадних концесій Русинам, польське Коло було обурене, коли кружила поголоска, немов то др. Кербер порозуміває ся з Русинами. Скоро однак др. Кербер жалоби Русинів відослав до галицького сойму, наступив зворот в польськїм Колі: Гр. Дідушицкий в польськїм Колі без обиняків ствердив, що Поляки повинні бути вдоволеними з політики д-ра Кербера. Не підлягає жадному сумнівови, що др. Кербер в хвилі, коли німецька лівіца з нагоди отвореня рівнорядних польських і чеських клас на Шлезку грозить презесови кабінету, він бажає зміцнити свої зносини з польським Колом. Поляки уміли завсїгда зручно скористати з ситуації і тепер доложать старань, щоби свою гегемонію в Галичині над Русинами зміцнити, і щоби унеможливити всяке вмішуванє центрального правительства до галицьких справ.

Що таке комасация і чи вона нам потрібна?

(За „Поступом“).

З днем 1. цвѣтня 1903 р. увійшов в жите в Галичині новий закон о комасациї ґрунтів. Із сим законом бажаємо познакомити ширші круги наших хліборобів, бо з вго переведеня можна надіяти ся і для нас тих користий, які принесла комасация в других краях, де єї справедливо зовуть благодатию рільництва.

Самі селяни найліпше се знають, як тяжко приходить ся нині господарити на ґрунті; не заперечать також, що одною з найбільших перешкод є незвичайне роздробленє і розкиненє парцель, спонуканє безнастанними поділами селянських ґрунтів. Господарка на таких роздроблених та розкинених парцелях є дуже утруднена, а то із сїх головних причин:

1) Як знаємо, наші парцелі переважно є вузкі а довгі. Такі парцелі можна орати лиш на вздовж, отже все лиш в однім напрямі, а то не все є хосенне. Гноїть ся їх так, що кладе ся обрїнок звичайно лиш по середині загона, щоби дощ часом не завіс гною на ґрунт сусіда; наслідком того на незгноєних берегах родить ся пусте збіжє. Вузкі а довгі парцелі не надають ся до меліорациї, прим. до наводнюваня або до осушуваня (дренованя), бо властитель сусідного ґрунту може не дозволити на відплив води, а рідкий то случай, щоби сусіди дали наклонити ся до спільного дренованя.

2) Через те, що наші парцелі є порозкидані і нераз значно віддалені від хати, господарка на таких ґрунтах веде за собою велику втрату

часу і втрату робучої сили. Кілько то горячого часу іде марно, заки ґазда заїде з обійстя на своє поле, або заки переїде на инший кусняк свого поля, нераз просто на другий кінєць села. А бувають такі дни, що одної днини треба бути й на кількох парцелях. А кілько то тратить господар через те, що не може доглянути наймитів на кількох розкинених і подальших клаптиках!

3) Корисна господарка вимагає безусловно, щоби господар мав догідний доступ до свого ґрунту. Тимчасом нині на инших полевих дорогах збавляє ся лиш робучий товар і ломлять ся вози. Се навіть трудно погадати, щоби ґазда до дрібоньких парцель, яких має кілька або кільканайцять, лагодив до кожної добру дорогу. Така річ поодинокю, на власну руку, не легко дасть ся перевести. Та нераз ще гірше буває, бо до парцелі нема цілком приступу, хіба через сусідне поле. Властитель такого ґрунту залежний тоді зовсім від ласки і неласки сусіда.

4) Не мало лиха йде для наших хліборобів через те, що безчисленні майже парцелі не є докладно й виразно відграничені одна від другої. Наслідком того так часті случаи вораня в ґрунт сусіда, сварки за межу, а за тим ворогованя, процеси, провізорії і тисячні кошти й втрати. Коли би границі були означені тривалими граничними знаками, прим. камінями, то право кожного властителя було би цілком ясне і тоді спори й провізорії не руйнували би так народа.

5) З того, що наші парцелі є вузкі а дуже довгі, виходить ще й та недогідність, що значна часть родючої землі йде марно на межі. Нікому й на думку не прийде, скілько то моргів орного ґрунту можна би зискати тоді, коли би якимось способом можна без них обійти ся.

Оттакі є найбільше діймаючі сторони нинішньої господарки на ґрунті.

Хоч вони нам приносять великі втрати, то ми до них привикли, не застановляємо ся навіть над ними, — нам здає ся, що нема способу, аби їм зарадити. І справді, щоби хтось сам годен се лихо усунути, про се й бесіди не може бути, се переходить сили одного чоловіка. Один чоловік сам не лиш не зібрав би в одну парцелю свої розкинені ґрунти дорогою купна чи виміни, але й не зміг би понести коштів, які були би получені з такою виміною при оплачуваню помірив, контрактів, штемалів і т. д. Зробити се може лиш більший гурт властителей, найкраще ціла громада, і то лиш при помочи відповідних законів і при помочи установлених до сего властей. Як вже згадувано, вийшов в тім напрямі як-раз перед роком ухвалений соймом закон про комасацию.

Комасация полягає в тім, що за загальною згодою громади а при помочи установлених та вибраних властей кожний господар в селі вимінює у других свої дрібні й розкинені парцелі за инші парцелі, які межували би одна з другою і лучить всі нові свої парцелі в один або два великі кусники. Той новий ґрунт рівнає ся старому, так що-до ціни як що-до якості землі, т. з. кожний дістане стілько рілі, сіножати й пасовища, скілько мав перед переведенєм комасациї, лиш той новий ґрунт є в купі і близько хати. Страти ніхто не може мати, а зискає через те кожний багато. Властитель, що має прим. в громаді 5 моргів ґрунту в 10 парцелях, розкинених по 2, 1 і пів морга в ріжних сторонах і то парцелях довгих а вузких або нерівних, дістане по скомасованю 5 моргів в однім куснику в такій самій вартості.

Комасация стремить не лиш до скупленя поодиноких розкинених парцель в одну цілість але надто займає ся поправою старих доріг, а придбанєм нових, добрих та догідних; докладним та неоспорним відграниченєм нових ґрунтів через вкочуванє граничного каміня; надто займає ся комасация поправою поля й сіножати через осушенє або наводненє, переміною неужитків на родючу землю, регуляцією рік і потоків і т. д. Коли возьмемо все те на увагу, то побачимо, що комасация є знаменитим способом, який веде до піднесеня й улпшеня господарки і що вона значно могла би злагодити нужду по наших селах.

(Конець буде).

Япансько-російська війна.

Під Порт-Артуром.

Не написати один день нічого про війну, се значить наразити ся на негодованє читачів. А однак фактом є, що на поли битви настав застій. Та мимо того не було ніколи стілько Китайців в Порт-Артурі, що їх тепер виїхало джонками звідтам, щоби до Чіфу довести свої сьвіжі реляції і нема певно на цілім Ляотуні стілько горбів, скілько вже позицій здобули Япанці, ані не було стілько домів в Порт-Артурі, скілько спалило ся в безнастанних пожарах, запалюваних япанськими ґранатами, ані вкінци не було стілько російських кораблів на східних водах, скілько їх тепер вилетіло у воздух на япанських мінах, але з другої сторони і число погибших Япанців під Порт-Артуром досягає вже суми цілої япанської мобілізациї. Ся пересада виходить очевидно з того, що обі сторони хотять піддержати духа читаючого загалу в своїй вітчизні. Хотій Росіяни реєструють точно свої страти, то Япанців все таки зовсім не щадять; Япанці-ж свої страти покривають непроникнутою тайною, але за те кожний свій, хотьби позірний, або часовий успіх оголошують сьвітюви як найскорше. Тому то і тяжко виробити собі безсторонний образ. До послідного штурму обчислювано страти Япанців під Порт-Артуром на 65.000 людей; що-до послідного штурму з дня 22. і 23. с. м. доносить Köln. Ztg. з Петербурга, що після япанських звісток згинуло там 26.000 Япанців. Разом було би вже яких 90.000 людей—число рішучо пересажене. Та всеж таки ствердженою являє ся обставина, що Япанці перестали штурмувати, а приступили до сипаня насипів і укріплюваня занятих вже горбів. Чи се стало ся задля браку війська, як твердять Росіяни, чи задля веденя правильної облоги, як кажуть Япанці — се не змінє річи. На всякий спосіб правильна облога з природи річи мусить тревати довше і можна на тій підставі прийняти з правдоподібністю, що Порт-Артур удержить ся тепер ще бодай місяць, т. з. більше-менше до кінця вересня.

В Манджуриї.

Під Ляоном все ще стоять обі армії в вижиданючїм становищі. Вправді Куропаткин доносить у вчерашній телеграмі, що дня 24. с. м. збули ся в трех місцевостях поменші битви передних російських сторожій з більшими япанськими відділами, однак се тільки, здає ся, рекогносуючі операції, які Япанці підириняють також переважаючими силами. Іменно дня 24. с. м. япанський баталіон заатакував Ляодінтав, а російська компанія відперла вго, стративши 5 ранених. Того самого дня коло Тунцугу дві російські компанії ставили опір Япанцям, стративши 53 воєків і 1 офіціра. На другий день неприятель появив ся під Ляогіолян в силі одної бригади з 34 батеріями і примусив російські дві компанії цофнути ся. О год. 11. російські війська були вже на своїх головних позиціях. О год. 2. пополудни вивязав ся артилерійський огонь, в яким примушено япанську гірську батерію цофнути ся. О год. 3. неприятель зачав сипати насипи в кількох місцях. О 5. год. стверджено, що неприятель в силі що найбільше двох дивізіій посуває ся до наших позицій в Ляогіолян. Таку локальну операцію не можна вважати навіть вступом до загального штурму трех япанських армій, якого очікують під Ляоном. Однак се вижиданє Япанців має в собі дещо небезпечного, бо до тепер завсїгда так було, що они приготовляли ся скоро, але потому виконували атак скоро і енергічно. І тепер они певно не дармують, а роблять як найвсестороннійші приготуваня для предетоячої акції. Питанє тільки, чи не за багато часу дають і противнякови. Петербурскі дзєвники твердять, що ген. Куропаткин має вже 230.000 війська і тільки чекає на прибутє гармат тяжкого калібру, аби розпочати велику битву, що-до вислїду якої він є зовсім спокійний. В разі побіди піде зараз на відсіч Порт-Артурови. Всеж сей оптимістичний погляд не зовсім оправданий обставинами. Як трудно би було рівно численній япанській армії виперти Куропаткина з укріпленого Ляоляу, так і чималу трудність буде він мати у побороеню трех япанських армій, які укріпили всі гористі

переходи, підготували ескадронне знищене до- риг і ставлене перешикод, при рівночаснім полі- шпенню комунікаційних ліній на своїх задах. Я- панці мають вже приготувлювати ся на зимову кампанію і робити кроки до засилуваня своїх війск новими підмогами; укріплюють Гайчен як головну стацию своїх операцій в Манджуриї. Тут борба не може порішити ся в одній битві, а тільки в повільнім, зажертім бою. Хіба, що збуло би ся те, про що вже доносили воєнні справоздавці, що Японці, о скілько хоробрі і не- поздержні, коли наступають, о стілько тратять голову і попадають в паніку, коли їм приходить ся цофати після неудахи. Певно, що в тій війні доживемо ще неодної несподіванки.

На мори.

Як від Куропаткина годі надіяти ся відєчи для Порт-Артура, так і з балтійскою ескадрою справа представляє ся дуже загадкою. Виїзд єї покриває таємниця, а стає о стілько тяжкою, що англійські пристани в наслідок переслідуваня ан- глійських торговельних кораблів російского до- бровільною флотою готові відказати набору у- гля навіть в дозволеній міжнародним провом скількості. Такий заказ видав вже командант Мальти. Російська праса називає се нарушенем неутральности, бо прецінь Японцям не треба европейських пристаней, ані їх угля, а тільки Ро- ссиянам, але з самим фактом треба числити ся. Взагалі Англія, де може, там шкодить Росії, а Америка так само шукає тільки приключки, що- би зайняти одну з пристаней на східних водах. Російські кораблі, що заїхали до неутральних пристаней вже всі розоружені. В Шангаю було з чої причини чимало клопотів, бо «Аскольд» і «Громобой», хотій не могли перевести напровок до визначеного їм речинця 23. с. м., не хотіли добровільно розоружити ся. Донерва за інтер- венцією европейських конзулів піддали ся вимо- гам міжнародного права. Про японські страти на мори підчас послїдних битв, ще до тепер не передерла ся жадна вістка до Європи. Звісно тільки, що «Новік», нїм затонув, ушкодив сильно, атакуючий єго японський кружляк, та що з «Па- ляди» бачено потапаючий один японський пан- цирник.

— **ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.** При зміні місяця про- симо наших Вп. Передплатників о скорє відновле- не передплати, зглядно о вирівнанє залеглостий та о приєднуванє нам нових передплатників.

Н О В И Н К И.

— **Калєндар.** В неділю: руско-кат. *Успєне Пр. Богородицї*; рим.-кат. Августина. — В поне- ділок: руско кат. Образа Господ., Діоміда; рим.-кат. Ускіа. Иоана Хр. — В вторник: руско-кат. Мирона; рим. кат. Рожі з Ліми.

— **Шкільна Поміч** в Снятині купила оноді за 6.000 К реальність, в якій буде містити ся бур- са для селянських синів, що ходять до реальної школи. Цілої ціни купна не заплачено, бо това- риство існує від року і в тїм часї удержувало кільканадцять бурсаків по дуже низькій платні. Можемо надіяти ся, що руска патріотична су- спільність, як в минулім році так і тепер ще- дрими жертвами допоможе святанській «Шкіль- ній Помочи» сплатити довг і удержати бідних бурсаків, яких число сего року здвоїть ся.

— **З Городенщини** доносять: Виділ філії товари- ства «Просвїти» в Городенці скликає звичайні загальні збори получені в вічем просвїтно-єко- номічним, котрі відбудуть ся в неділю дня 4. ве- ресня н. ст. в домі читальні «Просвїти» в Чер- велиці з отсею програмою: 1) О 2 год. пополуд- ня вечерня в парохіяльній церкві, по котрій слїдує посвяченє читальняного дому; 2) о год. 3½ пополудни загальні збори: а) отворенє збо- рів, б) відчитанє протоколу попередних загаль- них зборів, в) звіт з діяльности товариства за рік минулий і звіт з діяльности, з руху чита- лень, з бурси селянської, звіт касовий, г) вибір нового виділу, д) внесенє та інтерпеляція членів. 3) Порядок денний віча: а) реферат про салівни- цтво; б) реферат економічно-господарский. Вече- ром представлєне аматорське: «Правда все горою».

— **Виставу фантів сокільської лотерії** — як дізнаємо ся — має устроїти львівський «Сокіл» в слїдуючїм тижни. Она була би милою несподі- ванкою для нашої публіки як львівської так приїзної і лучила би красу з хїсном. Гарні фан- ти, яких є близько тисячка, є переважно ручної роботи наших красавиць і будуть цїнним зраз- ком нашого домашнього промислу, на жаль мало

у нас плеканого. Вистава має тревати чотири до пять днів в льокали одного з львівських па- сажів.

— **Руске всенародне віче**, як доносить «Дїло», відбуде ся в салі львівської Фільгармонїї о 10. год. рано дня 31. с. м.

— **Дирекция приватної жєньської семинарії учи- тельської з викладовою мовою рускою у Львові**, Сикстуска ч. 47. І. пов. подає до відомости, що рік шкільний 1904/5 розвічне ся дня 5. вересня. Записє учениць відбуде ся дня 31. серпня і 1. і 2. вересня в годинах від 10—1. Іспити поправчі і вступні відбудуть ся дня 3. вересня. До запису можна зголошувати ся устно або письменно, при чім треба: 1) зложити вписове в квоті 4 К; 2) виповнити 2 вписові картки і предложити: 3) метрику уродження, 5) свїдоцтво шкільне з по- слїдного шкільного року, б) свїдоцтво здоровля, ствер- дженє через міського або повітового лікаря, 6) декларацію родичів, зглядно опікунів, що шкіль- на оплата платити ся буде правильно, місячно з гори. Услїва прийнята до першої клєси побіч вимаганого підготовленя — є також укїнчений в початком вересня с. р. 15. рік житя. Від вступного іспиту до клєси І. можуть бути увіль- нені учениці, що скінчили V клєсу школи віді- лової. Оплата шкільна вносить місячно 20 К, однак на внесенє збору учительского може бути обнижена пильним і способним ученицям в міру їх матеріяльної спроможности.

— **Схамєніть ся!** Філія Руского Тов-а педаг. в Станиславові постарала ся, що один з та- мошних жидівських торговельників шкільних при- борів призначив 5% з уторгованих грошей на бурсє сего товариства. Філія звертає ся отже до рускої публіки в Станиславові з отсим зазивом: «Сим просить ся всіх Вп. Родичів, що з почат- ком р. шк. 1904/5 давати муть дїтїй своїх у школи, і всякі инші прибори купували у скленї Айзенштайна в каменїци під «Чорним орлом», а на ціну купна нехай жадають карточки, на котрій має бути вписана точно в коронах і соти- ках ціна купна. Ту карточку просить ся переда- вати до Виділу Філії Руского Товариства педа- гогічного ул. Пєлєша ч. 9. Той бо купець зго- див ся давати 5% на бурсє філії Руского Тов-а педагогічного». — Сей спосіб легкого придбаня фондів для бурсє могли би ми поручити иншим товариствам, але при тїм з немалым здивова- вєм мусимо спитати, чому жид може дати якийсь рабат на рускі ціли і загортати руску клієнтелю, а рускі склєни, от хочби «Народна Торговля» будуть порожні в найгорячіший час шкільних записів. Чому наші патріоти не роблять таких умов з рускими склєнами? Чи руский склен не дасть 5% рабату? Маємо отже купувати тутки і папірки жидівского виробу, хоч сей виріб мїг би бути в наших руках, шкільні прибори купуєм в жидів. бо дають 5% рабату; если ще котрий з жидів, дасть рабат від проданого цукру, муки і т. о. то наші Торговлі тоді чорт бери. Ми були чужими рабами і такими останемо. Горбатого хіба могила випростує. Робимо як той темний гуцул, що записує масток жидови, аби мїг до смерти спати в жиди на печи.

— **Пожарний «Сокіл» в Чабарівцї**, гусятиньско- го повіта, відбудв дня 14 с. м. перші загальні збори в присутности трех відпоручників зі Станиславова. Збори отворив господар в Чабарівки Степан Атенчук; на єго внесенє вибрано пред- сїдателем зборів о. Северина Шанковского, ко- трий покликав на секретаря п. Гронковского і удлив єму голосу на відчитанє і доясненє ста- туту товариства. По нїм забрав голос відпоруч- ник станиславівского «Сокола» дг. Малинович. В довгій промові вказав він на вагу сего това- риства і пояснив обовязки, які мають сповняти пожарні «Соколи». При виборі старшини виїшли віділовими: о. Шанковский голова, Степан Атенчук начальник, Василь Хвала містоначаль- ник. Члєни виділу: Мойсей Стеранка, Василь Дудка, Петро Дейкало. Заступ. віділових: Пет- ро Миська і Антошко Кеппєвий. Члєни комісії контрольної: Іван Галунка і Іван Гой. Збори замкнув о. Шанковский промовою, зважаючи зіб- раних, щоби Соколи стали взірцем для цілого парубоцтва в Чабарівцї. По зборах перевели ста- ниславівські відпоручники муштру і вирави з си- кавково, а дг. Малинович мав також виклад про ратунок при огни. Народу зібрало ся досить та на жаль вписалось дуже малє число. Завинила по части темнота народу а по части контрагіта- ция латинників шляхтичів. Сї, цю записались, се хлопці охочі і моторні та дають повну за- поруку, що чабарівський «Сокіл» буде розвизати ся добре і може бути взірцевим товариством.

— **Що є похід?** Станиславівська «Нова Сїч» подає до відомости наших «Соколів» і «Сїчїй» важне рішенє суду в справі означєна слова «по- хід». «Нова Сїч» пише ось що: В марті сего ро- ку удало ся кількох членів «Сїчи» з Блюдниє до сусідного села Сстрова, щоби там завести «Сїч» і відбути в одній хатї збори. Се довїє хтось до староства в Станиславові, а оно вислало туди зараз комісаря Янїцкого в ціли розслїдження. Справа опинила ся в судї. Учасників обжаловано о злочин з §. 302, з. кар. т. є о забурєнє пу-

бличного спокою. Відтак змінено і обжаловано о переступ уставу о зборах з причини урядженя недоволоеного походу. Ц. к. суд повітовий в Га- личи, котрий се переводив, признав Івана Вірча- ря, Василя Гаврилова і 7 инших виноватими і засудив кожного з них на 7 днів арешту. В на- слїдок рекурсу відбула ся дня 17. с. м. перед трибуналом в Станиславові розправа апелляційна. Трибунал засудив лиш Івана Вірчара і Василя Гаврилова на 3 К кари, увільняючи всіх від об- жалованя о уладженє походу. Вирок мотивова- ний тим, що похід кільканадцяти парубків в не- ділю пополудни з одного села до другого відпо- відає місцевим звичаям і не стоїть поровень з предвиджєним в уставі походом, на котрий потреба дозволу староства.

— **Чому відкликано манєври?** З Праги доно- сять: Намісник Чєх гр. Кудєнгове одержав від- ручнє цїсарське письмо отсєго змісту: Любий гр. Кудєнгове! Посуха а вслїд за тим недостаток доброї води до питя принєволили мене відкли- кати великі манєври, заповіджені в околици Страконїч. До висше наведєних причин прилу- чив ся також згляд на доохреснє населєнє, яке терпить наслідком непогоди, а до того спали би на ню нові тягарі по стягненю великих має вій- ска на великі манєври. Населєнє поробило вже приготуваня до заповіджєних вправ через заря- дженя цивільних і війскових властей, чим зно- ва зазначило свій патріотизм і жертволюбність. Поручаю отже Вам висказати мою подяку і жаль, що не буду мїг безпосередно стрїнути ся з на- селєнем тих околиць, як се було моїм бажанєм. *Франц Йосиф І.* — З тих самих певно причин відкликано також манєври в Галичині, а резер- вісти та вислужені вояки о 11 днів скорше як звичайно повернуть до дому.

— **Дівоча бурса в Станиславові.** Звідтам пи- шуть вам: Отсим подаємо до відомости, що з днем 1. вересня 1904 новотворений комітет, постановив утворити дівочу бурсє (при відпові- днім числі зголошень) за місячною оплатою 24 К зглядно 20 К. Зголошеня просить ся надсила- ти на руки Вп. Баршєвої в Угринові долїшнім почта Станиславів. — *Комітет.*

— **Імєнованя.** Львівський висший суд краєвий іменував авскультантами судових практикантів: Ізид. Стан. Фрухтера, Филипа Булика, Григория Онуферка, Йосифа Ярослава Шухєвича, Стан. Мар. Янїцкого, Володимира Яремю, Едв. Алекс. Травчиньского, Каз. Гертнера, Івана Віханьского, д-ра Йос. Рапапорта, Романа Перфецкого, Воло- димира Кривавича, Івана Дїстрянського, Корни- ла Терлецкого, Мєч. Юл. Мушиньского, Руд. Алек. Винтера, Риш. Криницького, Спїридїона Левицкого, Алоїє. Стан. Южву, Йосифа Вітковского, канди- дата адвокатури др. Маєра Макса Кальмуса і концент. практик дирекції скарбу д-ра Мєч. Каз. Гавєнду.

— **Обмеженє видатків в Ватикані.** За папє Льва XIII. кардинал Рамполя поручив ведєнє ватиканської каси 81-літньому кард. Модєнїому. Нинї ту касу провадить сам Сьв. Отець при по- мочи кард. Мері дель Валя і заводить ошадно- сти. Між иншим з двох ватиканських дневників Voce della Verità і Osservatore Romano останє лишє другий. Урядники «конгрегації брєвїв» ма- ють невеликі платні, але за те мають величєзні побічні доходи з оплат. Так прим. річна платня кардинала префекта стоїть 15.000 лїр, але з боку має він ще 70.000 лїр доходу. Сьв. Отець змен- шив ту платню на 2.000 лїр місячно, а єго за- ступника на 1.000 лїр місячної платні. Доходи пралатів зменшено о чотири пятаї. Знижено та- кож платні нунциїв, заведєно новий регулямін платні всіх папєских урядників і утворєно одну центральну касу. Папа Пій X є знатоком фїнан- сових справ, бо ще яко венецький патріарх студиював устрїй кас і був головним акціонером венецької каси задаткової. Сьв. Отець наміряє також вибрати 20 мїліонів лїр з англійських бан- ків і умістити їх в італійській 3½% державній рєнтї, та зажадати від італійского правитель- ства звороту 9.000 лїр, заплачених піємонтским правительством за знесені податки піємонтских єпископів. Попередники папи Пія X не хотіли прийняти тих грошей. До заведєня ошадности в Ватикані принєволено та обставина, що наді- ють ся зменшеня датків Петрового гроша, пе- редовсім з Франції наслідком зєсеня конгре- гацій.

— **Чого вже не вигадують?** Відєньська Die Zeit доносить з Петербурга, що цар Микола скликав до новонародженого свого сина астрольоґів і спїритистів і спитав їх, яка доля жде малого царєвича. Астрольоґи мали спершу не хотїти висказати свої гадки, а вкінци на рішучє жа- данє цара мали заявити, що царєвич Алексїй ніколи не засядє на царськїм престолі. Та сама газета пише також, що лікарі сказали, немов би організм новонародженого царского сина був вель- ми слабий. — В Петербургу має кружити чутка, що царьца-мати хоче вступити до монастиря з досади, що цар дав першеєство своїй жінці.

— **Арештованє за напад.** З Борислава доносять, що на приказ староства арештовано 14 госпо- дарів з сусідного села Бана колївська. Арештова- ні мали спїняти будову збірників нафта на гро-

мадській голоді, яку вїт Бані виарендував на фтовому товариству.

— **Подяка.** На закупно реальности для Интернату учениць Семінарії учительської в Перемишли під зарядом Сестер Василянко, котре закупно, сего року довершене, буде підставою до істнованя дому Сестер Василянко в Перемишли, зложили великодушні жертви: 1) Всесвітл. і Високопреп. о. Павло Матковський, пралат-архидиякон капітули перемиської 100 К. 2) Всечеснійший о. Павло Левицький, совітник еп. консисторії, парох в Ясениці сільній деканату мокрянського 200 К. — За великодушні жертви зменшаючи в часті табулярний довг, який тяжить на закупленій реальности, щедрим Добродієм в імени убогих Сестер Василянко складаю сердечну подяку. — *О. Мирон Подольський*, пралат капітули в Перемишли.

— **Дрібні вїсти.** В звїснім процесї о шпіонажу в хосен Росії перемиський трибунал засудив обжалованого Маркевича на два літа тяжкої вїзничї. — Польскї академики в Бродях скликали вїче на 28. с. м. в справї спольщеня брїдської гімназії. — В президиальнім бюрї львівського магістрату виложено вчера на 8 днів спис управлєних до вибору посла до соїму з м. Львова. Вибір посла відбуде ся дня 15 вересня с. р. Реклямації в справї спису виборців вільно робити до 2. вересня.

— **Переписка Редакції.** *ВШов. Бар. в У.* Оповістки про вечерничї не містимо, бо не подано дня, коли відбудуть ся. Обї картки ми одержали.

Русини! Памятайте на українсько руску бурсу в Новім Санчи.

Телеграми

з дня 27. серпня.

Краків. Нинї рано о 6-15 год. приїхав міністер-президент др. Кербер до Кракова. На двірці повїтали его представителї властей з намісником гр. Потоцким. О 9. год. заїхав др. Кербер до палати гр. Потоцкого «під Баранами», а потім до староства, де приймав численні депутації.

Відень. Маршалок Тиролю гр. Брандіс уступить, а его місце займе пос. др. Катрайн.

Опава. Краєва рада шкільна ухвалила більшостию голосів ирательственну предлогу щодо заснованя польских і чеських паралельок при учительских семинариях в Цешні і Опаві.

Льондон. Daily Chronicle доносить, що чорногореке ирательство за посередництвом Франції веде пересправи з полуднево-американськими республіками Аргентиною і Чілі щодо купна чотирох панцирних кружляків.

Надіслане.

Др. Мирон Вахнянин

лікар клініки львівського універс., б. лікар клініки проф. Лайдена в Берліні

ордиує у внутрішних недугах від 3—5 попол. ул. Академічна ч. 26. (мезанін).

ОКУЛІСТ

Др. ЯРОСЛАВ ГРУШКЕВИЧ

ордиує

при ул. Личаківській ч. 19 А від 11—12 і від 4—5.

Місця господинї в святих домі глядає особа образована, середних літ. Близше можна розвідати у п. Ясінського, кравця у Львові, ул. Боїмів 4. (4—10)

ПРОФЕСОР Русин, прийме на станцію середних або народних, з цілим удержанем та наукою. Зголошеня: ЛЬВІВ, ул. Вибрановського ч. 3, II пов. 104(10—10)

Др. Б. Гержабек

директор шпитала в Гусятинї, повідомляє приватних своїх пацієнтів, що відїжджає до вправ військових на час від 12. серпня до 15. вересня с. р. 106(4—6)

Їдьте лишень на Гамбург!

пишуть своїм кривим і знакомим тії, котрі вже раз дорогу тую перебули.

Кораблі нашого товариства осягнули під виглядом скористи і безпеченства світову славу. Подорож від границі прускої до Гамбурга триває лиш 20 годин і коштує 9 злр. 80 кр., если подорож тую підняло ся після наших вказівок. **До Канади всилаємо наших пасажерів особними пароходами**, котрі їдуть просто до Канади, і не треба нігде пересїдати! Подорож до Канади і Америки є на Гамбург найкоротша і найдешевша.

Жадайте наших проспектів і цїнників їзди, котрі пересилаємо безплатно.

Руска кореспонденція! Рускі урядники!

фальк & Со.

Hamburg, Americahaus
Raboisen u. Ferdinandstrasse

87 (41-?)

Стация почтова
телегр. і залїзн.
Unterthemenau.

Річний оборот
поверх
3.000 вагонів.

Унтертеменауска Фабрика

виробів з глини

ІВАНА князя ЛІХТЕНШТАЙНА

в Unterthemenau bei Lundenburg, поручає: гарні глини нафлеві всякого рода і витривалости на хїдні и двірці, стайні, подїрї і т. п., дальше плити мозаїкові в тисячах десїтїк від найпростїйшого до найбогатшого викопаня (рїч в продукції 15 мїліонів плит) для церков, шкїл, фабрик і т. д., подївїно поливанї камїнні рури, комїни, ремїтовї рури, поливанї цегли (сухопрасованї з найвїсшою витривалостию для пильових будївель, мокро прасованї для будови каналїв), плити до викладаня стїн і фасад, блискучї плити, дахївї всякого рода, натуральної краси і поливанї у всїх барвах, рури до дренованя, нафлі до печїн. Ілюстрованї цїнники даром і оплатно. Число робїтників 700.

89(11—18)

За певну і добру льокацію поручаємо:

4½% листи гіпотечні

4% листи гіпотечні

5% листи гіпотечні премїованї

4% листи Товариства кредитового земского

4% і 4½% листи Банку красового

4% позичку красу

4% облїгації пропїнаційні

і всїлякі ренти державні

Тї папери продаємо і купуємо по найточнїйшїм курсї деннім.

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ Гіпотечного

Найновїйший твір

Л. Лопатинського ПАРАЦЯ

комедия в 3 актах зі сьпївами

(з побуту лїтників)

відзначає ся невичерпанім ювілїальним гумором і жвавим діяльогом. Ся комедия збогачує знатно галерїю типів у наших народних шїтках так з кругів селян, як і міщухів. Сьмїшнїсть ситуацій і характерів розміщена рівномїрно між мужиків і панів, і тому ся комедия надає ся надзвичайно до вистав по читальних, бо селянин не буде тут бачив себе як звичайно в комедїї упослїдженням недотепою, але противно має пагоду посьмїятї ся трохи і з містових лїтників. Попри те все сей твір носить на собі знамя етичної і патріотичної свїдомости.

— Цїна 2 кор. —

Набути можна у накладчика С. Горука у Львові, пл. Домбровского ч. 1, і в книгарнях.

ОБЕЗПЕЧАЙТЕ БУДИНКИ, ДВИЖИМОСТИ, ЗБІЖЕ І ПАШУ

против огневих шкїд

в одинокім рускім Товариствї асекураційнім

„ДНІСТЕР“

ТОВАРИСТВО ДНІСТЕР опирає ся на взаїмности членів, то значить, звертає членам щорічну чисту надвижку. Звороти виносили за р. 1900, 1901 і 1902 суму 219.332 кор. т. є 8%.

ШКОДИ лїквідує ДНІСТЕР скоро при участї місцевих членів і делегатів. Від 1893 до 1903 виплатив ДНІСТЕР відшкодовань на суму 4.161.669 кор.

ФОНДИ ДНІСТРА з кінцем 1903 р. виносять 1.013.691 кор. і умїщенї в пупїлярних цїнних паперах.

ПОЛІСИ ДНІСТРА приймає при позичках Банк краєвий і каси ощадности.

АГЕНЦІЇ ДНІСТРА находять ся у всїх містах, місточках і многих селах і легко кождому обезпечити ся через агента; ДНІСТЕР удїляє агенції господарям, де еще на більший округ нема агенції. Агенти заробили вже 537.815 кор. провїзїї.

НА ЖИТЕ треба обезпечити ся через ДНІСТЕР в Товариствї краківскім; власпу провїзїю від таких обезпечень дає ДНІСТЕР на рускі добродїїні цїли; тому на жите обезпечайте ся тїлько через ДНІСТЕР.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР“

у Львові, ринок 10, в домі «Просвїти».